

Nidaroskongressen 2009: Primærmedisinsk møteplass

AV TOM SUNDAR OG TOVE RUTLE

Trondheim viste seg fra sin beste side da Nidaroskongressen gikk av stabelen i oktober. Strålende høstvær skapte en perfekt ramme rundt den ukeslange tradisjonsrike mønstringen, som også denne gang innfridde forventningene. Med Royal Garden Hotell som kongressnavle, kunne arrangørene tilby 1200 tilreisende deltakere en variert kursmeny og et spennende sosialt program.

Festkomiteen var ikledd kabinpersonelluniormer da de ønsket velkommen til festmiddagen.

for faglig påfyll

For kurssultne leger og medarbeidere er Nidaroskongressen et «must». Under mottoet «Jo mere vi er sammen – Jo bedre skal vi bli» ble den 11. kongressen i rekken arrangert i Trondheim 19.–23. oktober. Programmet omfattet 13 kliniske emnekurs, to grunnkurs i allmennmedisin, et titall medarbeiderkurs, en rekke workshops samt daglige plenumssamlinger. Etter kommuneoverlege Helge Garåsens åpningsforedrag om forventninger til fastlegene, slo komiker Lorents Mørkved an den humoristiske tonen da han med bruk av videosnutter kåserte om «en toillings møte med fastlegen». Den muntre og lune atmosfæren ble befestet gjennom ulike sosiale arrangementer de første kongresskveldene. Her var det mat- og vinkurs, salsa-kveld og «get together»-middag for grunnkursdeltakerne.

Hovedgjester

Blant hovedgjestene ved årets kongress var forhenværende statssekretær Ellen Pedersen, som nå er tilbake i stillingene som kommunelege og fastlege i Øksnes i Nordland. Med utgangspunkt i samhandlingsreformen, holdt Pedersen et plenumsforedrag om fastlegens rolle i fremtiden. Hun lanserte et fyndig BEON-prinsipp om å møte helsevesenets utfordringer på *beste* effektive omsorgsnivå, da hun rede-

Årets Nidarosgjest Pali Hungin (t.h.) sammen med Pål Kristensen.

Kongressen ble arrangert på Radisson SAS Royal Garden Hotel i Trondheim.

gjorde for reformens hovedmål om rett behandling på rett sted til rett tid – på systemnivå. Vi noterte oss reformens ambisjoner om økt forebygging; styrket kompetanse blant helsepersonell; bedre helsetjenester (flere lavterskeltilbud i kommunene, økt innsats rundt læring og mestring, fokus på pasientenes ve og vel «før istedenfor etter sykehus»); mer forskning og fagutvikling (bl.a. satsing på allmennmedisinske forskningsenheter) og bedre samarbeid mellom første- og annenlinjetjenesten. Antall fastlegehjemler skal økes og lege- og sykehjemstjenesten i kommunene skal styrkes, sa Pedersen, som også la stor vekt på at man nå må rydde opp i uklare ansvarlinjer mellom nivåene i helsetjenesten. Hun oppfordret departementet til å lytte til primærmedisinens aktører i arbeidet med å følge opp samhandlingsreformen.

Årets Nidarosgjest var Pali Hungin, professor i allmennmedisin ved Durham-universitetet i England. I sitt hovedinnlegg «Plausible solutions for impossible problems», adresserte Hungin de vanskelige og ofte uløselige problemstillingene knyttet til oppfølging av pasienter med funksjonelle lidelser og sammensatte helseproblemer. Han viste til at ikke-organiske plager trolig gir opphav til 35–50 prosent av legekontaktene i allmennpraksis i mange vestlige land. Med skjemt og alvor drøftet han ulike innfallsvinkler til disse problemstillingene, som han med humor og ironi karakteriserte som «the problems that drive doctors into despair». Hungin advarte mot faglig båstenkning i den ene eller annen retning, noe som kan føre til økt merkelappsmedisin («labelism») og reduksjonisme uten at pasientene

Glimt fra festmiddagen.

Kongressens arbeidsjern

– Et hovedmål for Nidaroskongresser er å treffe målgruppene med faglig relevante temaer. Det er viktig at både leger og medarbeidere føler seg ivaretatt, sier Torgeir Fjermestad, leder av kongresskomiteen og til daglig fastlege ved Ranheim legesenter i Trondheim. Han og Lena Ervik har vært primus motor for regien av årets kongress.

– Visjonen er å skape en arena for faglig entusiasme og sosial kontakt. Når vi vet at kursbehovet er voksende og at både leger og medarbeidere etterspør møteplasser som dette, er det en utfordring vi må ta. Det kreves planlegging og god logistikk for å gjennomføre et arrangement av dette format, men vi er en sammensveiset gruppe som flyter på erfaring. At de fleste i komiteen har vært med tidligere, gir en viktig kontinuitet som er avgjørende for å lykkes, sier Fjermestad, som selv har vært med helt siden starten i 1990.

– *Hva er du mest fornøyd med i år?*

– Gjennomføringen av de frie foredragene. 27 bidrag er mer enn en dobling siden forrige kongress i 2007. De frie foredragene skaper en viktig lavterskelarena for formidling av forsknings- og kvalitetsforbedringsprosjekter i norsk primærmedisin. Årets rekordhøye antall bidragsytere gir i så måte grunn til fremtidsoptimisme på fagets vegne, sier Fjermestad.

Han forteller at arbeidet med kongressene starter ett år i forkant. Da møtes programkomiteen til en helgesamling der man lanserer ideer til kurs og øvrig program. Så går det slag i slag til den endelige invitasjonen sendes ut 7-8 måneder senere. På spørsmål om hva som driver ham til gang på gang å arrangere nidaroskongresser, svarer han enkelt: «Det er spennende å få brukt faglige og kreative egenskaper

får det bedre. Han understreket sitt budskap om at sammensatte lidelser må møtes med en helhetlig og multi-disiplinær tilnærming, og han oppfordret til å håndtere såkalte medisinske sannheter med kløkt og varsomhet.

Myldring og fest

Torsdag var det duket for en faglig ekstraforestilling da Folkehelseinstituttets Jann Storsæter og Bjørn Iversen stod i spissen for et oppdateringskurs om svineinfluensaen. Møtelokalet i Royal Garden var fylt til trengsel av deltakere som ville ha fersk pandemiinformasjon fra myndighetshold og fra fag-ekspertise ved avdelinger som behandler de alvorligst syke.

Tradisjonen tro, er torsdag den store fest- og myldredagen på Nidaroskongressen – med utdeling av en rekke priser (se egen sak om Nidarosprisene på side 36 og 37). I alt 27 bidragsytere leverte frie foredrag på løpende bånd i to møtesaler, hvert innlegg av 12 minutters varighet etterfulgt av noen få plenumsspørsmål. Den som til slutt stakk av med prisen for beste frie foredrag var Frank Hilpüsch, som presenterte et prosjekt om akuttmedisinsk beredskap på Bjarkøy i Troms.

Steinar Westin, professor i samfunnsmedisin og fastlege i Trondheim, ble hedret med Nidarosprisen for sin mangeårige innsats som brobygger mellom akademi og allmennmedisin. I sin takketale la han vekt på synergieffektene

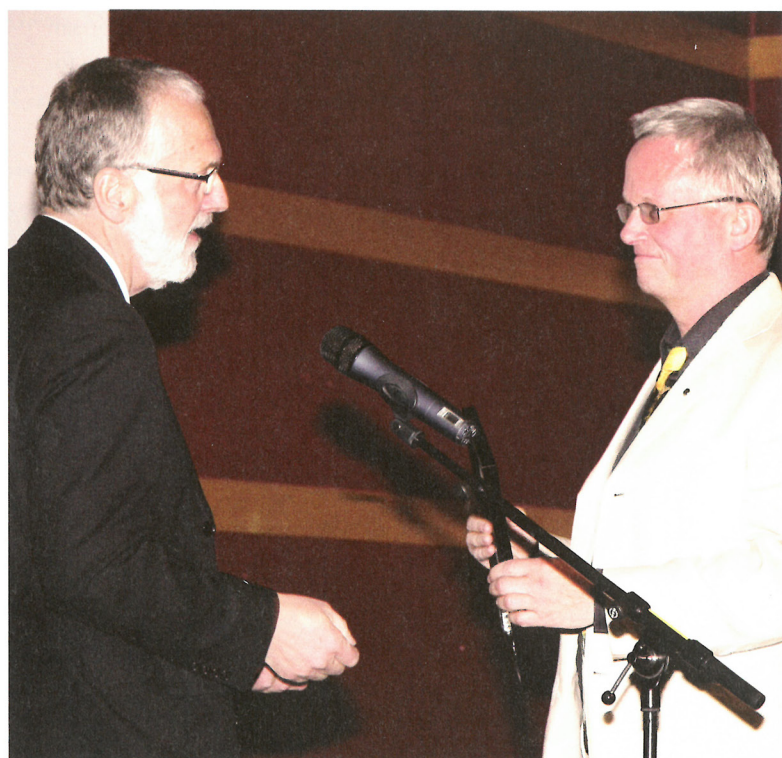
Steinar Westin følger oppmerksomt med på et programinnslag under festmiddagen.

mellom forskning og praksis. «Vi tenger et bein i hver av disse verdener», sa Westin, som ikke la skjul på sitt ønske om å rekruttere flere leger som vil kombinere allmennpraksis med forskning. «Denne dobbeltkompetansen er avgjørende for fagutviklingen», understreket Westin.

Erik Langfeldt (t.h.) ble tildelt Anders Forsdahl minnepris av Ivar Aasen og begrunnelsen ligger naturlig å lese i Utpostens «dobbeltime».

i kombinasjon.» Jeg ble tidlig sosialisert inn i en kultur der kurs og fagutvikling stod sentralt. Det betyr mye at kollegene ved Ranheim legesenter støtter opp om arbeidet. Men viktigst av alt er de gode tilbakemeldingene fra deltakerne – det er jobben verd, sier Torgeir Fjermestad.

Festmiddagen ble gjennomført med en aldri så lite gimmick, idet billettene var utformet som ombordstigningskort på fly, med påtegningen fra champagne til dans. Anført av Lena Ervik, var vertskapet ikledd uniformer som kabinpersonell (avbildet på side 32). Her var det bare å lene seg tilbake og nyte «kveldturen» gjennom en med tre retters meny med tilhørende kongressvin, sogar med egen etikett påklistret flaskene. Luftfartsmetaforen ble gjennomført til detalj, med en rekke «luftige» sjev bestående av underholdningsinnslag og prisutdelinger. Den intime stemningen under festmiddagen ble behørig adressert av Gisle Roksund, leder i Norsk forening for allmennmedisin, da han titulerte festdeltakerne med å si «kjære menighet» i forbindelse med tildelingen av Løvetannprisen til Gunnar Mouland (egen sak om Nidarosprisene). Som seg hør og bør ble festkvelden avrundet med dans inn i de små natetimen, til svingende rytmer fra Sintef storband.

«Nidaros – mer enn Rosenborg» var tittelen på Utpostens referat fra kongressen for nøyaktig ti år siden. Det samme kan vi fortsatt si, og det med den samme entusiasmen som Helge Worren den gang formidlet da han takket for en «intens, slitsom, givende, tankevekkende og følelsesvekkende uke». Ingrediensene er der fortsatt – og det er bare å applaudere dem som stod i spissen for denne flotte primærmedisinske mønstringen.

Levende musikk på kongresspuben – et yndet strefte på kveldstid under kongressuken.

Prisvinnere ved

Medarbeiderprisen til Elin Jofrid Eike

Elin Jofrid Eike har jobbet som helsesekretær hos dr. Olav Dahle på Stokka i Rogaland siden 1984. Hun har vært en sentral person i Helsesekretærforbundet i Rogaland siden lokalavdelingen ble etablert i 1986. Dessuten har hun vært med i landsstyret for Norsk Helsesekretærforbund. Engasjementet for fag og fagutvikling har kommet til uttrykk gjennom hennes pedagogiske evner; hun har ledet flere veiledningsgrupper og også undervist ved helsesekretærlinjen ved Bergeland videregående skole. Elin Eike har vært en inspirator for helsesekretærene i eget distrikt. På en personlig og trygg måte har hun oppmuntret andre kolleger til faglig innsats, og hun har selv vært engasjert på frivillig basis i mange år.

Nidarosprisen til Steinar Westin

Ifølge statuttene skal prisen tilfalle «en allmennmedisiner som har gjort fremragende innsats for utviklingen av faget, særlig når det gjelder utdanning, informasjon og fagutvikling innen allmennmedisin». Steinar Westin har i over 40 år studert påvirkningen av folkehelse ut fra ytre belastninger eller hendelser. Da en hermetikkfabrikk ble nedlagt på 70-tallet, studerte han den helsemessige effekten dette hadde på folk i Askøy kommune utenfor Bergen. Senere forsket han på arbeidsløshet og helse, og tok doktorgrad i 1990.

Nidaroskongressen

Forskningsprisen til Frank Hilpüsch

Hilpüsch er en forholdsvis fersk forsker fra utkant-Norge. Hans prosjekt «Bjarkøymodellen» er originalt, lokalt forankret, gir grunnlag for faglig utvikling, og baserer seg på tverrfaglig samhandling i kommunen hvor han jobber. Prosjektets fulle navn er «Ansatte i kommunal pleieomsorgstjeneste – en ressurs ved akuttmedisinske tilstander. Erfaring fra vårt tverrfaglige akutt-team «Bjarkøymodellen». Man anser at prosjektet gir trygghet for lokalbefolkningen og avkastning i distriktshelsetjenesten i form av stabilitet og rekruttering.

Frank Hilpüsch mottar prisen av Sabine Ruths.

Løvetannprisen til Gunnar Mouland

Gunnar Mouland var med å etablere legegruppen Grandgården i 1975, og der arbeider han fremdeles. Han var initiativtaker til forskergruppen i Aust-Agder i 1994 – og er kjent for å være kreativ, nøyaktig og selvstendig i eget forskningsarbeid. Med pågangsmot har han bidratt til å skape forståelse for at forskning i allmennmedisin ikke bare bør finne sted ved de fire universitetsinstituttene, men at spennende prosjekter også kan gjennomføres «perifert».

Gunnar Mouland mottar Løvetannprisen av Gisle Rokksund, NFA-leder

Gratulasjoner til alle prisvinnerne!

Westin er medlem av Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab. Han har vært gjesteprofessor i Australia, rådgiver for WHO i Makedonia i 2003–04, medlem av den internasjonale redaksjonskomiteen i British Medical Journal og mangeårig leder av redaksjonskomiteen i Tidsskrift for Den norske legeförening. I 2005 ble han leder for Helsedirektoratets ekspertgruppe innen sosiale ulikheter i helse, og i 2007 leder for Programstyret for forskning om årsaker til sykefravær og utstøtning fra arbeidslivet i Norsk Forskningsråd.

Steinar Westin har vært en pioner og premissleverandør for allmennmedisinen som akademisk fag og spesialitet, og han stod bak den aller første utgaven av utdanningshåndboka i allmennmedisin. Fortsatt har han et bein i allmennpraksis, men hovedstillingen er som professor i samfunnsmedisin ved NTNU, med hovedtyngde innen allmennmedisin og sosialmedisin.

Steinar Westin ble hedret med Nidarosprisen for sin mangeårige innsats som brobygger mellom akademi og allmennmedisin